Conclusion of Tractate Chagigah

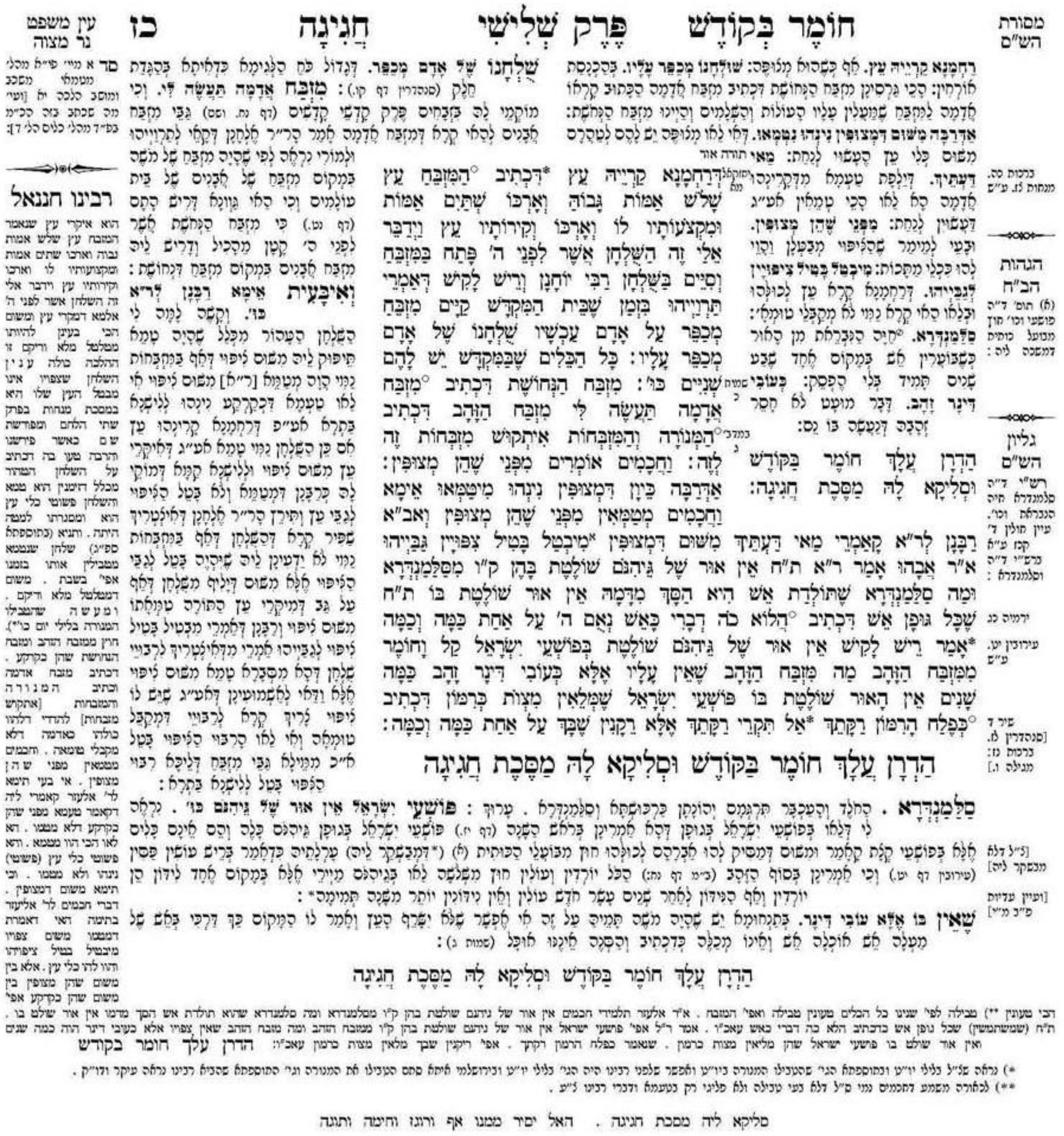

מסורת הש"ס — חוֹמֶר בְּקוֹדֶשׁ — פֶּרֶק שְׁלִישִׁי — חֲגִיגָה — כז — עין משפט נר מצוה

דְּרַחֲמָנָא קָרְיֵיהּ עֵץ *דִּכְתִיב °הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלֹשׁ אַמּוֹת גָּבוֹהַּ וְאָרְכּוֹ שְׁתַּיִם אַמּוֹת וּמִקְצוֹעוֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ וְקִירוֹתָיו עֵץ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' פָּתַח בְּמִזְבֵּחַ וְסִיֵּים בְּשֻׁלְחָן רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּים מִזְבֵּחַ מְכַפֵּר עַל אָדָם עַכְשָׁיו שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם מְכַפֵּר עָלָיו: כָּל הַכֵּלִים שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ יֵשׁ לָהֶם שְׁנַיִים כו': מִזְבַּח הַנְּחוֹשֶׁת דִּכְתִיב °מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי מִזְבַּח הַזָּהָב דִּכְתִיב °הַמְּנוֹרָה וְהַמִּזְבְּחוֹת אִיתְקוּשׁ מִזְבְּחוֹת זֶה לָזֶה: וַחֲכָמִים אוֹמְרִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצוּפִּין: אַדְּרַבָּה כֵּיוָן דִּמְצוּפִּין נִינְהוּ מִיטַּמְּאוּ אֵימָא וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצוּפִּין וְאב"א רַבָּנָן לְר"א קָאָמְרֵי מַאי דַּעְתָּיךְ מִשּׁוּם דִּמְצוּפִּין *מִיבְטַל בָּטֵיל צִפּוּיַין גַּבַּיְיהוּ: א"ר אֲבָהוּ אָמַר ר"א ת"ח אֵין אוּר שֶׁל גֵּיהִנֹּם שׁוֹלֶטֶת בָּהֶן ק"ו מִסַּלָּמַנְדְּרָא וּמַה סַלָּמַנְדְּרָא שֶׁתּוֹלֶדֶת אֵשׁ הִיא הַסָּךְ מִדָּמָהּ אֵין אוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ ת"ח שֶׁכָּל גּוּפָן אֵשׁ דִּכְתִיב °הֲלוֹא כֹה דְבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה' עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה *אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ אֵין אוּר שֶׁל גֵּיהִנֹּם שׁוֹלֶטֶת בְּפוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל קַל וָחוֹמֶר מִמִּזְבַּח הַזָּהָב מַה מִּזְבַּח הַזָּהָב שֶׁאֵין עָלָיו אֶלָּא כְּעוֹבִי דִּינָר זָהָב כַּמָּה שָׁנִים אֵין הָאוּר שׁוֹלֶטֶת בּוֹ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמְּלֵאִין מִצְוֹת כָּרִמּוֹן דִּכְתִיב °כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ *אַל תִּקְרֵי רַקָּתֵךְ אֶלָּא רֵקָנִין שֶׁבָּךְ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה:

הַדְרָן עֲלָךְ חוֹמֶר בַּקֹּדֶשׁ וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכֶת חֲגִיגָה

תורה אור: יחזקאל מא — שמות כ — במדבר ג

רחמנא קרייה עץ. אף כשהוא מלופה: **שולחנו מכפר עליו.** בהכנסת אורחין: הכי גרסינן מזבח הנחשת דכתיב מזבח אדמה הכתוב קראו אדמה למזבח שמעלין עליו העולות והשלמים והיינו מזבח הנחשת: **אדרבה משום דמצופין נינהו נטמאו.** דהא לאו מלופה יש להם לטהרם משום כלי עץ העשוי לנחת: **מאי דעתיך.** דילפת טעמא מדקרינהו אדמה הא לאו הכי טמאין אע"ג דעשוין לנחת: **מפני שהן מצופין.** ובעי למימר שהליפוי מבטלן והוי להו ככלי מתכות: **מיבטל בטיל ציפויין לגבייהו.** דרחמנא קרא עץ לכולהו ובלאו האי קרא נמי לא מקבלי טומאה: **סלמנדרא.** חיה הנבראת מן האור כשבוערין אש במקום אחד שבע שנים תמיד בלי הפסק: **כעובי דינר זהב.** דבר מועט לא חסר זהבה דנעשה בו נס:

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה:

שלחנו של אדם מכפר. דגדול לגימה כדאיתא בהגדת חלק (סנהדרין דף קג:): **מזבח אדמה תעשה לי.** וכי מוקמי לה בזבחים פרק קדשי קדשים (דף נח. ושם) גבי מזבח אבנים להאי קרא דמזבח אדמה אמר הר"ר אלחנן דקאי לתרווייהו ולמורי נראה לפי שהיה מזבח של משה במקום מזבח של אבנים של בית עולמים וכי האי גוונא דריש התם (דף נט.) כי מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל ודריש ליה מזבח אבנים במקום מזבח דנחושת: **ואיבעית אימא רבנן לר"א כו'.** וקשה למה לי השלחן הטהור מכלל שהיה טמא תיפוק ליה משום ליפוי דאף במזבחות נמי הוה מטמא [ר"א] משום ליפוי אי לאו טעמא דקרקע ליהוו ללישנא בתרא אע"פ דרחמנא קרינהו עץ אם כן השלחן נמי טמא אע"ג דאיקרי עץ משום ליפוי וללישנא קמא דמוקי לה כרבנן דמטמא ולא בטל הליפוי לגבי עץ ותירץ הר"ר אלחנן דאילטריך שפיר קרא דהשלחן דאף במזבחות נמי לא ידעינן ליה שיהיה בטל לגבי הליפוי אלא משום דיליף משלחן דאף על גב דמיקרי עץ התורה טמאתו משום ליפוי ורבנן דאמרי מבטיל בטיל ליפוי לגבייהו אמרי מדאילטריך לרבויי שלחן דהא מסברא טמא משום ליפוי אלא ודאי לאשמועינן דאע"ג שיש לו ליפוי צריך קרא לרבויי דמקבל טומאה ואי לאו הרבוי הליפוי בטל א"כ מגילא גבי מזבח דליכא רבוי הליפוי בטל ללישנא בתרא:

סלמנדרא. החלד והעכבר תרגום יהונתן כרכושתא וסלמנדרא. ערוך: **פושעי ישראל אין אור של גיהנם כו'.** נראה לי דלאו בפושעי ישראל בגופן דהא אמרינן בראש השנה (דף יז.) פושעי ישראל בגופן גיהנם כלה והם אינם כלים אלא בפושעי קלת קאמר ומשום דמסיק להו אברהם לכולהו חוץ מבועלי הכותית (א) (*דמשכה ליה) ערלתיה כדאמר בריש עושין פסין (עירובין דף יט.) וכי אמרינן בסוף הזהב (ב"מ דף נח:) הכל יורדין ועולין חוץ משלשה לאו בגיהנם מיירי אלא במקום אחד לידון הן יורדין ואף הנידון לאחר שנים עשר חדש עולין ואין נידונין יותר משנה תמימה*: **שאין בו אלא עובי דינר.** בתנחומא יש שהיה משה תמיה על זה אי אפשר שלא ישרף העץ ואמר לו המקום כך דרכי באש של מעלה אש אוכלה אש ואינו מכלה כדכתיב והסנה איננו אוכל (שמות ג):

הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה

רבינו חננאל

הוא איקרי עץ שנאמר המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתים אמות ומקצועותיו לו וארכו וקירותיו עץ וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' אלמא דמקרי עץ ומשום הכי בעינן להיותו מטלטל מלא וריקם זו הלכה כולה ענין השלחן שצפויו אינו מבטל העץ שלו היא במסכת מנחות בפרק שתי הלחם ומפורשת שם כאשר פירשנו הרבה טעו בה דכתיב על השלחן הטהור מכלל דזימנין הוא טמא והשלחן פשוטי כלי עץ הוא ומסגרתו למטה היתה. ותניא (בתוספתא ספ"ג) שלחן שנטמא מטבילין אותו בזמנו אפי' בשבת. משום דמטלטל מלא וריקם. ומעשה שהטבילו המנורה בלילי יום כו'*). חוץ ממזבח הזהב ומזבח הנחושת שהן בקרקע. דכתיב מזבח אדמה וכתיב המנורה והמזבחות [איתקיש מזבחות] להדדי דלהוו כולהו כאדמה דלא מקבלי טומאה. וחכמים מטמאין מפני שהן מצופין. אי בעי תימא לר' אליעזר קאמרי ליה דקאמר טעמא מפני שהן בקרקע דלא מטמו. הא לאו הכי הוו מטמא. והא פשוטי כלי עץ (פשוטי) נינהו ולא מטמו. וכי תימא משום דמצופין. דברי חכמים לר' אליעזר בתימה ואי דאמרת דמטמו משום צפויו מיבטיל בטיל ציפויהו והוו להו כלי עץ. אלא בין משום שהן מצופין בין משום שהן בקרקע אפי' הכי טעונין **) טבילה לפי שנינו כל הכלים טעונין טבילה ואפי' המזבח. א"ר אלעזר תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו מסלמנדרא ומה סלמנדרא שהוא תולדת אש הסך מדמו אין אור שולט בו. ת"ח (שמשתמשין) שכל גופן אש כדכתיב הלא כה דברי כאש עאכ"ו. אמר ר"ל אפי' פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהן ק"ו ממזבח הזהב ומה מזבח הזהב שאין צפויו אלא כעובי דינר הוה כמה שנים ואין אור שולט בו פושעי ישראל שהן מלאין מצות כרמון. שנאמר כפלח הרמון רקתך. אפי' ריקנין שבך מלאין מצות כרמון עאכ"ו: הדרן עלך חומר בקודש

עין משפט נר מצוה

סד א מיי' פ"א מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה יא [ועי' מה שכתב באר הכ"מ בפ"ד מהל' כלים הל' ד]:

מסורת הש"ס

ברכות נה. מנחות צז. ע"ש

ירמיה כג

עירובין יט. ע"ש

שיר ד [סנהדרין לז. ברכות נז: מגילה ו.]

[נ"ל דלא מבסקר ליה]

[ועיין עדיות פ"ב מ"י]

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה פושעי וכו' חוץ מבועל כותית דמשכה ליה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה סלמנדרא חיה הנבראת וכו'. עיין חולין ד' קכז ע"א ברש"י ד"ה וסלמנדרא:

---

*) נראה שנ"ל בלילי יו"ט ובתוספתא הגי' שהטבילו המנורה ביו"ט ואפשר שלפני רבינו היה הגי' בלילי יו"ט ובירושלמי איתא פעם הטבילו את המנורה וגי' התוספתא שהביא רבינו נראה עיקר ודו"ק.

**) לכאורה משמע דחכמים נמי ס"ל דלא בעי טבילה ולא פליגי רק בטעמא ודברי רבינו צ"ע.

סליקא ליה מסכת חגיגה . האל יסיר ממנו אף ורוגז וחימה ותוגה

Courtesy of www.Tuvias.com

9 Days Siyum – Conclusion of Tractace Chagigah

www.chabad.org/siyum

A JOINT PROJECT OF CHABAD.ORG AND NCFJE